

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 10.

Fredagen den 20 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogos de i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner; och hänvisades:

Herr *S. Axells* motion, N:o 149, till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 1;

Herr *C. J. Ödmans* motion, N:o 150, till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2; och

Herr *A. P. Linds* motion, N:o 151, till Kammarens Tillfälliga Utskott, N:o 3.

Beträffande dernäst Herr *A. P. Linds* motion, N:o 152, om underdånig skrifvelse angående framläggande för näst sammanträdande adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa bestämmelser i de adliga privilegierna af den 16 Okt. 1723 anförde:

Herr Rubenson: Den outröttlige motionären har här framkommit med en ny motion efter motionstidens slut. Det vill dock förefalla mig som om motionen vore af beskaffenhet att böra behandlas af ständigt Utskott, nemligen Lag-Utskottet, och att densamma sålunda icke lagligen kan föranleda till någon åtgärd af Kammaren. Här föreslås nemligen, att Riksdagen skulle till Kongl. Maj:t afåta en skrifvelse med anhållan om åtgärder för att få vissa bestämmelser i de adliga privilegierna upphäfda. Nu är det väl otvifvelaktigt, att åtminstone vissa delar af de adliga privilegierna äro af natur att tillhöra den allmänna civillagstiftningen, och dertill måste väl ovilkorligen räknas den del af desamma, hvarom här är fråga, nemligen befrielse för säterier i vissa orter att deltaga i nybyggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer. Bestämmelserna om dessa skyldigheter förekomma i Byggningsbalken och förändringar uti dem måste följaktligen af Lag-Utskottet behandlas, och då böra väl på samma grund undantag genom privilegierna i dessa fall jemväl behandlas af Lag-Utskottet. Då nu denna Kammare åtminstone hittills följt den, enligt min tanke, på grundlagen fotade grundsats att frågor om skrif-

velser i lagfrågor lika väl som fullständiga lagförslag böra af Lag-Utskottet behandlas, emedan sjelfva ämnets inre natur och icke den form, i hvilken motionären framställt detsamma, bör vara härvid afgörande, så föreställer jag mig att Kammaren, i enlighet med denna under många år följda praxis, skall vara af den åsigt, att denna motion bör af Lag-Utskottet behandlas och att den följaktligen är för sent väckt för att kunna undergå vidare behandling.

I anledning häraf hemställer jag för min del, att Kammaren behagade besluta att säga nej till den här gjorda framställningen, att motionen skall tillhöra Tillfälligt Utskotts behandling, och att följaktligen denna framställning måtte afslås.

Herr Lind: Jag kan icke för min del fatta, huru den föregående talaren kunnat komma till ett sådant resultat som han gjort. Jag vill fästa hans uppmärksamhet på sjelfva klämman i min motion, deruti det icke talas om förändringar i ena eller andra kapitlet eller paragrafen som angår byggnad eller underhåll af kyrka med flere allmänna hus, utan endast helt enkelt föreslås en vördsam hemställan till Kongl. Maj:t, med anhållan om framläggande till näst sammanträdande adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa delar uti de adliga privilegierna af den 16 Oktober 1723.

Männe det skulle vara mig mera än någon annan riksdagsman betaget att väcka motion i dylika önskningsmål? Jag skulle tro att jag har fullkomligt lika grundlagsenlig rätt dertill, som trots någon annan, och anhåller derföre att Kammaren måtte besluta — hvilket jag anser fullt grundlagsenligt — att motionen må anses vara af beskaffenhet att böra af Tillfälligt Utskott behandlas.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Då Kongl. Maj:ts proposition om förändring i representationssättet förelades Riksdagen, åtföljdes den af ett anförande till statsrådsprotokollet utaf då varande Justitiestatsministern, hvaruti förklarades att de ständiga Utskotten bibehöllos med undantag af Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet, hvilket skulle ersättas af Tillfälliga Utskott, som Kamrarne sjelfva egde tillsätta och hvilka i allmänhet skulle ega alldeles samma befogenhet som Allmänna Besvärs- och Ekonomie-Utskottet, det vill säga behandla just de frågor, som hörde till detta Utskott.

Går man till 1810 års Riksdagsordning och ser hvilken befogenhet detta Utskott förut egt, finner man att det hade att behandla frågor rörande den ekonomiska lagstiftningen och alldeles icke hvilka ärenden som helst, endast derom framställes skrifvelseförslag till Kongl. Maj:t.

På grund deraf tror jag, att den förste talaren hade alldeles rätt i sitt påstående att denna fråga bort väckas inom den lagenliga motionstiden och hänvisas till Ständigt Utskott, nemligen Lag-Utskottet, hvarför jag med honom instämmer.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, beslöt Kammaren, med förklarande

att ifrågavarande motion icke vore af beskaffenhet att tillhöra Tillfälligt Utskotts handläggning, lägga motionen till handlingarne.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:
Stats-Utskottets Utlåtande N:o 3;
Bevillnings-Utskottets Betänkande N:ris 6 och 7; samt
Stats-Utskottets Utlåtanden N:ris 4, 5, 6 och 7.

§ 3.

Till afgörande förekom Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 4, i anledning af väckt förslag om förändrade bestämmelser i afseende å bevillningstaxeringen af inkomst, som uppbäres å annan ort än den skattskyldiges mantalsskrifningsort.

Uti Herr *P. E. Berglöfs* inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 79, var föreslaget, att Riksdagen måtte besluta ett tillägg i Bevillningsstadgan med föreskrift, »att bevillningsberedning eller taxeringskomité i den ort, hvarinom en person är bosatt och uppbär inkomst, utan att han, såsom varande på annat ställe mantalsskrifven, derstädes bör taxeras, skall i taxeringslängden anteckna personens namn och skattskrifningsort jemte inkomstbeloppet (utom kolumn), samt att uppgift derom skall af kronoombudet i taxeringskomitén afgifvas till den pröfningskomité, som har att ärendet vidare behandla.»

Utskottet hade, på anförda skäl, hemställt,

att berörda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Motionären Herr Berglöf yttrade: Herr Talman! Mine Herrar! Då Utskottet i det föreliggande betänkandet förklarar sig väl icke vilja förneka, att de af mig i min motion påpekade olägenheter flerstädes må hafva gjort sig gällande, men dock ansett att den af mig för deras afhjelpande föreslagna utväg vore förenad med icke obetydliga svårigheter, så må det tillåtas mig att i afseende å dessa af Utskottet antydda svårigheter yttra några ord.

Till en början heter det i Utskottets betänkande »att, då en person, som är bosatt å en ort och derstädes åtnjuter inkomst, men är å annan ort mantalsskrifven, icke finnes antecknad i den förra ortens mantalslängd, hvilken enligt 36 § i Bevillningsstadgan skall af bevillningsberedningen vid dess arbeten följas, det i många fall måste komma att bero af en tillfällighet, huruvida en sådan person verkligen blifver af beredningen uppmärksammas;»

Det är visserligen sant, att personen icke finnes upptagen i mantalslängden; men gällande mantalsskrifningsförordning stadgar i 6 § 4:de mom., att »den, hos hvilken personer, tillhörande annat mantalskrifningsdistrikt, uppehålla sig, då mantalsskrifningen förrättas, skall å sin mantalsförteckning uppgifva dessa personers namn och mantalskrifningsort». Det är således föreskrifvet, att sådane personer skola

å mantalsförteckningarne i vistelseorten upptagas, och då jag antager att vid bevillningsberedningens arbeten icke blott sjelfva mantalslängden, utan äfven dess bilagor ligga till grund, så finnes det all sannolikhet för att sådana personer ej skola undgå beredningens uppmärksamhet. Jag har nemligen med mitt förslag icke afsett personer, som af tillfällig anledning uppehålla sig utom sitt eget mantalsskrifningsdistrikt, utan endast sådana, hvilka året om vistas på annan ort och der hafva ständigt arbete, och i fråga om hvilka bilagorna till mantalslängden på den ort, der de vistas, sålunda måste anses mera upplysande än sjelfva mantalslängden i deras hemort, der deras vistelseort är för vederbörande okänd

Vidare säger Utskottet "att, derest, på sätt motionären föreslagit, uppgift om den uppskattade inkomsten skulle af kronoombudet vid taxeringskomitén i vistelseorten till vederbörande pröfningskomité insändas, en person i den förutsatta ställningen lätt nog kunde komma att beröfvas den i Bevillningsstadgan hvarje skattskyldig medgifna rätt att öfver taxeringskomiténs beslut anföra besvär hos pröfningskomité; ty, ehuru väl det står den skattskyldige fritt att hos taxeringskomitén i vistelseorten göra sig underrättad om den derstädes verkställda taxeringen, måste likväl, med den olika tolkning, som kan gifvas åt uttrycket vistelseort, fall ofta komma att inträffa, då den skattskyldige funne sig sakna anledning att inhemta sådan under rättelse;"

Härvid torde man böra bemärka stadgandet i 70 § Bevillningsstadgan, der det heter att "öfver pröfningskomiténs beslut må anföras besvär" hvilka, ställda till Kongl. Kammarrätten, böra, etc. Det är sålunda endast öfver *pröfningskomiténs*, men ej öfver bevillningsberedningens eller taxeringskomiténs beslut man eger att i Kammarrätten anföra besvär. Nu inträffar det att en person, som i sin mantalsskrifningsort blifvit påförd bevillning, vistas på långt afstånd derifrån. Han kan således icke vara i tillfälle att taga del af bevillningsberedningens eller taxeringskomiténs åtgöranden, utan får i de flesta fall först genom debetsedeln kännedom om sin beskattning. Mången gång finner han sig då ega anledning till anförande af besvär; men detta är, med utsigt till framgång, möjligt endast i fall den skattskyldige antingen genom besvär hos pröfningskomitén bevarat sin talan, hvartill den på mantalsskrifningsorten icke boende sällan har tillfälle, eller ock om pröfningskomitén på grund af framställt yrkande gör den skattskyldiges taxering till föremål för särskildt beslut.

I det senare fallet står den skattskyldiges rätt att hos Kammarrätten söka ändring öppen, fastän han förut icke vidtagit någon åtgärd för att genom besvär hos pröfningskomitén åt sig bevara denna rätt.

Och det är derföre den obestridliga fördelen för den, hvars beskattning blifvit föremål för komiténs särskilda uppmärksamhet, som jag, i de skattskyldiges eget intresse, anser mig böra framhålla.

Längre ned i betänkandet yttrar Utskottet: "att den utväg, som till undanrödjande af sistnämnda olägenhet närmast erbjuder sig, eller att ålägg kronoombudet vid taxeringskomitén i den skattskyldiges

vistelseort att till taxeringskomitén i mantalsskrifningsorten insända ifrågavarande uppgift, icke låter sig såsom en allmän regel föreskrivas, då sistnämnda taxeringskomités sammanträde möjligen kan infalla samtidigt med eller tidigare än den förras;“

Detta är något som jag aldrig velat ifrågasätta, emedan det är nästan otänkbart, att dylika uppgifter skulle hinna utvexlas emellan de ungefär samtidigt sammanträdande taxeringskomitéerna.

Derefter säger Utskottet “att det stundom blefve förenadt med svårighet att bestämma, hvad till den skattskyldiges inkomst å vistelseorten vore att hänföra, i hvilket fall lätteligen kunde uppstå förvecklingar, ledande till dubbel beskattning.“

Det är just dylika ofta förekommande förvecklingar genom dubbel beskattning, som jag ansett skulle kunna i mer eller mindre grad förekommas genom den af mig i motionen föreslagna åtgärden. Den anmärkta svårigheten att vid bevillningstaxeringen träffa den verkliga inkomsten gäller för all sådan taxering, men icke kan jag tro, att det skall vara lättare att taga reda på en persons inkomster i den måhända långt aflägsna mantalsskrifningsorten än å den ort, der han vistas och har sin inkomst.

Vidare säger också Utskottet: “att, då den uppskattning af inkomsten, som af taxeringskomitén i vistelseorten verkställdes, icke komme att ligga till grund för någon beskattning å samma ort, den häfstång för åstadkommande af en noggrann taxering, som ligger uti åstundan om en rättvis och jemlik fördelning af skattebördorna mellan de skattskyldige inom ett taxeringsdistrikt, komme att hos komitén saknas.“

I detta hänseende saknar jag lyckligtvis all erfarenhet; ty, såvidt jag funnit, hafva beskattningskomitéerna samvetsgrant gjort sin pligt.

Utskottet säger ock: »Af det anförda lärer framgå, att en bestämmelse i det af motionären angifna syfte i allt fall icke torde kunna i Bevillningsstadgan införas utan vidtagande derjemte af åtskilliga andra förändringar i stadgans nuvarande lydelse.» Hvari dessa förändringar skulle bestå, angifves icke närmare. Och jag kan icke inse att många sådana af mitt förslag betingas, men medgifver gerna att det vore önskvärdt och gagneligt om förändring vidtoges t. ex. af Bevillningsstadgans 37 §, enligt hvilken det åligger en af bevillningsberedningens ledamöter att till taxeringskomiténs sammanträde medföra bevillningsberedningens förslag. Det är en ganska stor olägenhet för närvarande att det icke i stället är föreskrifvet, att förslaget skall till kronoombudet några dagar före taxeringskomiténs sammanträde aflemnas, enär det för kronoombudet tydligen är omöjligt att, jemte den honom åliggande protokollsföringen, utan all förberedelse, på rak arm, kunna behörigen fylla sin uppgift.

Likaledes skulle man kunna anse ett förtydligande tillägg i § 10 önskligt, till förebyggande af den ofta förekommande tolkningen af samma §, som, i strid med föreskriften i § 9, föranleder en del personers taxering å vistelseorten i stället för mantalsskrifningsorten, hvarigenom de beröfvas förmånen af det eljest medgifna afdraget 300 kronor.

Utskottet säger, att det icke skulle "undandragit sig att afgifva förslag till de sålunda erforderliga förändringarne, derest Utskottet kunnat finna de af motionären antydda missförhållandena ega någon allmänare betydelse". För min del anser jag likväl att de hafva en sådan betydelse och att de inverka på åtskilliga förhållanden, som icke kunnat undgå att väcka uppmärksamhet. Så finner man t. ex. af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande Riksdag angående den allmänna värnpligten, att af de 60,000 för år 1879 beväringsskyldige icke mindre än 16,700, i rundt tal, utan laga förfall underlåtit att inställa sig vid mönstringarne. Att något dylikt kunnat ske, har efter min öfvertygelse till stor del sin grund uti beskattningsslagarnes bristfälliga beskaffenhet.

Vidare hafva vi af en inom Kammaren utdelad berättelse om arbetarestrejken i Norrland sistlidet år inhemtat, att vid sågverken i närheten af Sundsvall vid den tiden funnos 905 fasta och 1,511 lösa arbetare. Huru med dessa senares bevillingstaxering sig förhåller, kan man med kännedom om bristen på allt samband emellan de olika taxeringsdistrikten lätt tänka. Detta förhållande ådagalägger tydligen en beaktansvärd bristfällighet i vår Bevillningsstadga.

Äfven en mängd andra saker, ehuru af mera enskild natur, skulle jag kunna framdraga till belysande af befogenheten af mina påståenden. Jag vill dock endast anföra ett fall, som ligger nära till hands. En ledamot af denna Kammare har, såsom jag händelsevis erfarit, tagit en restitutionsfråga om hand, för att hjälprea en af sina kommittenter, som för år 1877 blef, utan sitt eget förvållande, för samma inkomst taxerad på två särskilda ställen. På det ena stället hade han erlagt bevillingen, men på det andra blef den på exekutiv väg uttagen. Han har nu sedermera sökt att häruti erhålla rättelse och att återfå hvad han för mycket utgifvit, men genom okunnighet om sättet derför hafva dessa försök hittills misslyckats.

Dylika fall, som alls icke lämpa sig att hos allmänheten stärka förtroendet till beskattningsslagarne och deras handhafvare, kunde jag anföra i långa banor, man vill nu icke dermed upptaga Kammarens tid.

Vidare anför Utskottet ett par stadganden ur bevillningsförordningen, hvaraf, enligt Utskottets åsigt, skulle framgå obehöfligheten af den utaf mig föreslagna åtgärden, nemligen 24 och 9 §§: I förstnämnda § föreskrifves, att stats-departementen m. fl. der uppräknade myndigheter skola aflemna officiella uppgifter angående löner, arfvoden, pensioner o. s. v., hvilka skulle tjena beskattningskomitéerna till god ledning i anmärkta hänseendet. För min del har jag icke erfarit att dessa föreskrifter i någon väsentlig mån förebygga de af mig framhållna olägenheterna, och torde det framgent komma att höra till de fromma önskingarne att få dessa uppgifter så fullständiga och omfattande som behöfligt är. Och hvad Utskottet vidare yttrar i afseende på stadgandet i 9:de § att fabrikssegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare skall påföras bevilling, der fabriken är belägen eller handeln, yrket eller näringen hufvudsakligen, å en eller flera orter, idkas, hör icke till ämnet, hvarom nu är fråga, och derest

Utskottets återopande af detta senare stadgande innebär någon misstanke derom, att under min motion skulle, som man säger, "ligga en hund begrafven" och att min afsigt varit att ställa till trassel i afseende på beskattningen af rörelse och näring, så får jag försäkra, att det ingalunda varit min afsigt, utan har jag endast åsyftat en sådan förändring till det bättre, som är i motionen uttryckligen angifven. Visserligen skulle den af mig föreslagna åtgärden i tillämpningen medföra ganska mycket besvär för uppbördsförvaltningen; men för denna omständighet torde man icke böra tveka att bifalla förslaget, helst derigenom skulle beredas lättnad i Konungens Befallningshafvandes m. fl. myndigheters arbete, samt då man i allt fall bör sträfva derhän att icke göra beskattningen för de skattskyldige mera betungande än den i och för sig själf är.

Jag ber därför att få till Kammarens bepröfvande hänskjuta saken och tror mig nu hafva ådagalagt, att jag haft både god afsigt med och goda skäl för min framställning.

Friherre Fock: Då motionären icke framställt något bestämt yrkande, kunde jag afstå från ordet, men jag har egentligen begärt det för att fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att frågan redan lär vara afgjord för denna riksdag, enär Första Kammaren bifallit Utskottets förslag.

Hvad sjelfva saken beträffar, tror jag, att Utskottet temligen fullständigt gifvit skäl för sin framställning. Motionären har sökt bemöta dessa skäl. Han har, så vidt jag kunnat följa honom, hänvisat vederbörande skattläggningskomitéer icke blott till mantalslängderna, utan äfven till bilagorna. Han har hänvisat den skattskyldige, som vill klaga, till Kammarrätten. Jag hemställer nu, huru det komme att gå vid en taxeringsförrättning, då en stor mängd personer skola behandlas, så framt dervid också alla bilagorna skulle genomgå; om icke besväret, mödan och arbetet blefve sådant, att sjelfva saken måhända förlorade derpå; samt om icke vidare Kammarätten skulle blifva alltför mycket öfverhopad med en massa besvär, som dit inkomme utan att förut hafva af pröfningskomitéen behandlats. Jag tror att detta icke skulle lända saken till fromma. Men det är icke nog härmed, ty derjemte skola naturligtvis alla vederbörande skattläggningskomitéer underrättas om dessa personers inkomster. Hvilka svårigheter och kostnader för vederbörande taxeringskomitéer härigenom skulle uppstå, torde icke vara svårt att inse. Och om vederbörande taxeringsmyndigheter icke inlemnå sådana uppgifter, som motionären föreslagit, är det då meningen att pålägga honom ett bötesansvar? I sådant fall blir frågan af en mycket allvarligare och svårare natur; och utan ett dylikt ansvar lär sjelfva stadgandet icke hafva mycket att betyda, då, såsom Utskottet antyder, vederbörande taxeringskomité icke kan hafva något intresse för sin egen kommun att leta rätt på utom densamma mantalsskrifna personer och deras inkomster.

Men jag skall, som sagdt, icke upptaga Kammarens tid, utan in-skränker mig nu till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om förändringar dels i taxeringen af guld- och silfverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvarsskyldighet för oasserade paket.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 14, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag; och

N:o 15, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1879 års riksdag;

Banko-Utskottets Memorial:

N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning; och

N:o 3, i fråga om användande af Riksbankens vinst för år 1879; samt

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring i 22 kap. 3 §, Ärfdabalken och 4 kap. 8 § Jordabalken

På förslag af Herr vice Talmannen *Wijk* beslöts, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 7.

Herr *Åke Andersson* erhöi, i anledning af iråkad sjukdom, ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar, räknadt från och med den 23 i denna månad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.